

pestprotocol

Inhoud

1. Waarom een pestprotocol
2. Begripsbepalingen
3. Preventie
4. Het stappenplan
5. Digitaal pesten
6. Begeleiding van betrokken partijen
7. Communicatie
8. Nuttige adressen en telefoonnummers
9. Bijlagen

1. Waarom een pestprotocol

Het pestprotocol geeft kinderen, ouders, leerkrachten en medewerkers van basisschool De Esdoorn duidelijkheid over hoe gehandeld wordt in het geval van pestgedrag op school.

Het geeft handvatten voor het personeel van Brede School De Esdoorn in het voorkomen en bestrijden van pesten.

Alle betrokkenen weten wat ze moeten doen om pesten te voorkomen en weten wat ze moeten doen als zich een pestsituatie voordoet.

Het gaat om pestgedrag van kinderen onderling.

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Het pestprotocol hebben wij opgesteld met als doel dat alle kinderen zich in hun basisschoolperiode vrij en veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels.

Als pesten optreedt, signaleren leerkrachten dat (evt. in samenwerking met medeleerlingen en ouders). Zij nemen duidelijk stelling tegen het pesten. Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch (weer) de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak. Deze aanpak wordt in dit protocol uitgebreid beschreven.

2. Begripsbepalingen

Voordat de stappen in het pestprotocol ingezet worden, is het van belang te weten of er sprake is van pesten of dat het gaat om plagen.

Plagen

- Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs aan, een volgende keer is het de ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit heel erg lang. Door elkaar te plagen leer je zelfs om met conflicten om te gaan. Het hoort bij het groot worden.
- Bij plagen is er sprake van incidenten. Een persoon zegt iets, een ander zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden. Het kan een steekspel met woorden zijn.
- De machtsverhouding is gelijk. Plager en geplaagde hebben een gelijke of bijna gelijke macht. De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen.
- Bij plagen loopt een geplaagde geen blijvende psychische of fysieke schade op en is in staat om zich te verweren.

Pesten

- Het is pesten als het gaat om systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meerdere kinderen van één kind, dat niet in staat is zichzelf te verdedigen.
- Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld.
- Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer.
- De gepeste mag niet voor zichzelf opkomen en mag zich niet verweren. Doet hij dit wel, dan kan dit voor de pester een reden zijn om hem nog harder aan te pakken.
- Pesten is een vorm van agressie.

Vormen van pesten zijn b.v.:

- Systematisch buitengesloten worden
- Systematisch negeren
- Herhaaldelijk of voortdurend belachelijk maken
- Herhaaldelijk of voortdurend uitlachen en schelden
- Herhaaldelijk of voortdurend spullen afpakken of kapot maken
- Herhaaldelijk of voortdurend achtervolgen en bedreigen
- Herhaaldelijk of voortdurend slaan, schoppen, duwen en porren
- Veelvuldig roddelen

Ruzie / conflict

Ruzie maken wordt door kinderen en ouders nog weleens benoemd als pesten. Hoewel een ruzie geen pesten is, kan een niet goed opgeloste ruzie soms wel tot pesten leiden.

- Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is.
- Bij ruzie gaat het om verschillende belangen. Bij pesten kan het ook om verschillende belangen gaan, maar is ook de intentie bij de pester aanwezig de gepeste fysiek en/ of mentaal te beschadigen.
- Bij ruzie is er een duidelijke reden waardoor een conflict ontstaat en escaleert. Bij pesten wordt er een aanleiding gezocht.

Kort samengevat: Het verschil tussen plagen/ruzie en pesten:

- Incidenteel tegenover structureel.
- Gelijke tegenover ongelijke machtsverhoudingen.
- Steeds andere kinderen als slachtoffer tegenover steeds hetzelfde kind als slachtoffer.

3. Preventie

De aanpak van onze school is in eerste instantie gericht op het voorkomen van pestgedrag op school. Deze preventieve zorg proberen we te bereiken op de volgende manieren:

Goede sfeer creëren

We hechten een grote waarde en werken hard aan een goed school- en groepsklimaat. We zijn er van overtuigd dat hoe beter de sfeer op school is, hoe kleiner de kans is op pesten. Op deze manier willen wij het vertrouwen tussen de leerlingen onderling en met de leerkracht bevorderen. We willen de kinderen leren om zich bewust te zijn van hun eigen gedrag.

Taakspel

Op onze school werken we met "Taakspel" en "Kinderen en hun sociale talenten" om hun sociaal-emotionele vaardigheden te ontwikkelen.

De kinderen leren met deze lessen respect te hebben voor elkaar, elkaar op een prettige manier duidelijk maken wat je wel en niet fijn vindt, elkaar complimenten te geven, samen spelen, samenwerken, praten, luisteren, rekening houden met elkaar, zelfvertrouwen opdoen, gevoelens uiten, omgaan met verschillen, conflicten oplossen en omgaan met groepsdruk. Ook komen media-educatie, gezondheidsvaardigheden en burgerschap aan bod. Allemaal essentiële basisvaardigheden die voor kinderen belangrijk zijn om goed te kunnen functioneren. Zowel nu op school, thuis en voor later wanneer zij volwassen zijn.

Modelleren

Het voorbeeld van de leerkrachten en thuis van de ouders is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken.

Agressief of ander hinderlijk gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. (*Onder agressief gedrag verstaan we gedrag wat iemand inzet om - bewust of onbewust - iets kapot te maken, een ander schade te berokkenen, en/of duidelijk te maken wat hij wel of niet wil. Het gedrag overschrijdt de grenzen van wat algemeen acceptabel is in dit soort situaties en roept gevoelens van angst, pijn, verdriet en/of boosheid bij de ander op*).

Op negatieve uitlatingen over anderen en ongewenst taalgebruik wordt direct corrigerend gereageerd door leerkrachten en ouders. Leerkrachten en andere volwassenen in de omgeving van het kind horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Als team willen wij een goed voorbeeld zijn voor leerlingen en ouders. Wij hebben daarom ook binnen het team omgangsregels met elkaar afgesproken. Zoals; we groeten elkaar, we groeten de kinderen en we groeten andere volwassenen in het voorbijgaan. We maken oogcontact. Voor kinderen is het een fijn idee als ze weten dat wij het als collega's goed met elkaar kunnen vinden. Ze mogen zien dat we het gezellig hebben, dat we samen zorg dragen voor alle kinderen, elkaar, ouders en het schoolgebouw. Dit is een belangrijke en waardevolle bijdrage aan de sfeer op school. Van de ouders van De Esdoorn verwachten we eenzelfde positieve, vriendelijke en respectvolle houding die als voorbeeld dient voor alle kinderen.

Onderzoek

We maken gebruik van verschillende middelen om de preventieve zorg te bereiken. De hieronder genoemde middelen worden structureel gebruikt.

Zien en Zien voor leerlingen

Jaarlijks vult de leerkracht tweemaal de vragenlijst van "Zien" in ons leerlingvolgsysteem in. De leerkracht krijgt zo een beeld van de groepsdynamiek. Het programma adviseert de leerkracht, naar aanleiding van de groepsscore, welke lessen van "Kinderen en hun sociale talenten" bijdragen tot een betere groepsdynamiek.

De leerlingen van de groepen 5 t/m 8 vullen ook eenmaal per jaar de vragenlijst in zodat de school zicht krijgt op het welbevinden en betrokkenheid van de leerlingen.

Sociogram

Indien de leerkracht wil weten hoe de relaties binnen de groep zijn en beter zicht wil krijgen over de rol van bepaalde leerlingen dan wordt een sociogram gemaakt om zicht te krijgen op de relaties binnen de groep.

Vragenlijst sociale veiligheid

Jaarlijks vullen de leerlingen van groep 7 en 8 deze vragenlijsten in. De uitslag wordt gecommuniceerd naar de leerkrachten en ouders.

Conflicthantering

Tijd investeren in effectieve conflicthantering is van belang: onopgeloste conflicten zijn namelijk een oorzaak van pesten. Op het moment dat we een conflict signaleren en de kinderen niet zelf in staat zijn om dit op te lossen, hanteren we de onderstaande stappen om tot een oplossing te komen. Degene die het conflict helpt op te lossen blijft zoveel mogelijk neutraal. Je bent er namelijk om beide partijen te helpen. Het gaat er niet zo zeer om wat er gebeurd is en waarom, maar meer om het herkennen van elkaars gevoelens bij het conflict en hoe willen we dit prettig oplossen. Uiteraard wordt echt pestgedrag en/of elkaar fysiek of mentaal pijn doen duidelijk afgekeurd.

Stappen van de conflicthantering:

1. Wat is er gebeurd, volgens beide kinderen (verhaal laten doen).
2. Welk gevoel leverde dat bij beiden op.
3. Begrip vragen van de ander: "Zie je hoe hij/zij zich voelt. Snap je dat hij/zij zich nu zo voelt."
4. Wat is de behoefte nu (voor beide kinderen): "Wat zou je nu willen?"
5. Afspraken maken om nieuwe ruzies te voorkomen, die voor beiden zinvol en aanvaardbaar zijn met indien nodig daarop een belonings- en sanctiesysteem zetten.
6. Evaluatiemomenten afspreken, als dat nodig is.

Als beiden of één van beide kinderen te boos is om rustig door deze stappen te gaan, kan er in overleg met beide kinderen voor gekozen worden om dit moment uit te stellen.

Indien de leerkracht niet in staat is om deze conflicthantering meteen toe te passen door dringendere omstandigheden maakt de leerkracht in iedere geval de afspraak met beide partijen om er zo snel mogelijk op terug te komen.

Wanneer er sprake is van een flinke of heftige ruzie of het is een conflict dat steeds maar weer de kop op steekt, vult de leerkracht met de betrokkenen het "afsprakenformulier volgens conflicthantering" in (*bijlage 3*). Dit formulier beschrijft wat er is gebeurd en de vervolgspraken. Het formulier wordt bewaard in de groepsmap en een kopie gaat naar de antipestcoördinator. Het formulier wordt door de groepsleerkracht digitaal opgeslagen bij alle betrokken leerlingen (Parnassys leerlingendossier – notitie – antipestbeleid). Dit formulier kan gebruikt worden bij het maken van de vervolgstappen.

Regels

Een effectieve methode om pesten te voorkomen is het afspreken van regels voor en met de leerlingen en met elkaar als volwassenen. Hiermee bevorderen we een goed schoolklimaat, de belangrijkste factor als het gaat om pesten.

De schoolregels worden in de eerste weken van het schooljaar heel bewust onder de aandacht van de kinderen gebracht en opnieuw vastgesteld.

Kinderen mogen in hun eigen groep een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels (in overleg met de leerkracht). Dit zijn de zgn. groepsregels. (Denk hierbij o.a. aan WhatsApp, SMS, chatten, gebruik smartphone).

De algemene omgangsregels en de groepsregels komen regelmatig ter sprake en hangen duidelijk zichtbaar in elke klas.

Schoolregels voor leerlingen en volwassenen (medewerkers, ouders, stagiaires, bezoekers)

- Wij zijn aardig voor elkaar.
- Wij zorgen goed voor de spullen van onszelf én van een ander.
- Binnen is een rustig wandelgebied, buiten hoeft dat niet.

Preventie digitaal pesten

Afspraken over gebruik van mobiele telefoon, tablets e.d. op school:

- Het is niet toegestaan onder schooltijd en in de pauzes gebruik te maken van de mobiele telefoon, behalve na toestemming van de leerkracht.
- De kinderen mogen op school niet ongevraagd op social media (YouTube, Instagram, enz.).
- Het maken van foto's met een mobiele telefoon is verboden, anders dan na uitdrukkelijke toestemming van de leerkracht bij excursies en /of uitstapjes.
- Bij aanvang van de lessen bergen de leerlingen hun mobiele telefoon op in hun laatje of in hun tas.
- Via de Nieuwsbrief en/of artikelen en evt. ouderavonden worden de ouders op de hoogte gebracht over de omgang van kinderen met het internet.

4. Het stappenplan

De werkwijze die wij hanteren wanneer er pestsignalen zijn: Op het moment dat kinderen, leerkrachten, ouders of anderen meldingen doen van pestsignalen volgen we de volgende procedure:

- Stap 1: Signaleren: Uitzoeken of er daadwerkelijk sprake is van pesten.
- Stap 2: In gesprek met de betrokkenen.
- Stap 3: Onderzoek naar het pestgedrag.
- Stap 4: Signaleringsstelsel intensiveren.
- Stap 5: Intensievere aanpak in de groep.
- Stap 6: Intensievere zorg voor gepeste.
- Stap 7: Time-out.
- Stap 8: Schorsing.
- Stap 9: Verwijdering.

Op de volgende bladzijden worden elk van bovenstaande stappen nader toegelicht.

Afspraken

- Zorg voor het gepeste kind tijdens alle stappen.
- Werk samen met de ouders van het gepeste kind.
- Houdt het kind zoveel als mogelijk is letterlijk in het oog om te waarborgen dat er zich geen nieuwe pestsituaties voordoen.
- Betrek hierin alle medewerkers van de Brede School.
- Geef het kind een veilig gevoel.
- Voer dagelijks gesprekken: Blijf goed op de hoogte van het welzijn van het kind. Laat het zoveel mogelijke concrete gebeurtenissen benoemen. Laat weten waar je mee bezig bent. Geef aan wat je van het kind verwacht.
- Kijk naar mogelijkheden om een steungroepje van klasgenoten rondom het kind te creëren.
- Indien de zorg op school niet toereikend is schakel dan zo snel mogelijk externe zorg in via de IB'er.

Het Stappenplan

Stap 1: Signaleren: Uitzoeken of er daadwerkelijk sprake is van pesten.

Actie:

- Dit doen we a.d.h.v. hoofdstuk 2: Begripsbepalingen
- Gebruik: Formulier voor bij Stap 1: Uitzoeken of er daadwerkelijk sprake is van pesten. (bijlage 2)

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen. Hij/zij is verantwoordelijk voor de afhandeling, verslaglegging en terugkoppeling hiervan.
- De antipestcoördinator heeft in deze fase een signalerende, ondersteunende en adviserende rol naar de groepsleerkracht.
- Het team (incl. VSO-BSO) en de directeur hebben in deze fase een signalerende rol.

Duur van deze fase:

- Probeer deze fase zo vlot mogelijk te doorlopen: wellicht dat je al voldoende informatie hebt door eerder ingevulde incidentregistraties of eigen observaties en meldingen van anderen.
Probeer deze stap binnen 1 week af te ronden. Is er meer tijd nodig: overleg dit met de antipestcoördinator.

Signaleren van pesten

Het is belangrijk om als leerkracht en ouder signalen te onderkennen die door een gepest kind worden afgegeven, omdat kinderen niet altijd in staat zijn om te vertellen dat ze worden gepest. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Het is een geleidelijk proces van plagen naar pesten.
- Teleurstelling en schaamtegevoelens om leerkracht en/of ouders erover te vertellen.
- Angst voor een beschuldiging door de volwassenen: "Waarom zeg/doe je niets terug?"
- Angst dat de problemen groter worden als er over gesproken wordt: "Klikspaan!"
- Niet mogen vertellen v/d pester (bedreiging).

Op het moment dat er sprake blijkt te zijn van pesten worden zo spoedig mogelijk collega's (indien van toepassing; incl. VSO-BSO) en betrokken ouders ingeschakeld om alert te zijn op deze peestsituatie. We dragen immers samen de verantwoordelijkheid. Op het moment dat iemand iets ziet dat wijst in de richting van pestgedrag, neemt hij/zij duidelijk stelling en start het stappenplan van dit pestprotocol (*hoofdstuk 4*).

Aan het eind van het signaleringstraject moet duidelijk zijn en schriftelijk vaststaan wie op welke grond van welke signalen vaststelt dat er sprake is van pesten en wie dit meldt, b.v.:

- Het kind vertelt het de ouders maar vraagt aan de ouder het niet aan de leerkracht te vertellen.
- De leerkracht vangt de signalen op.
- Het signaal is afkomstig van de schoolarts.
- Het signaal komt uit de afname van een sociogram.
- Klasgenoten vertellen het aan de leerkracht.
- Ouders vertellen het.
- .....

Signaleren:

Leerkrachten zijn alert op signalen die kunnen wijzen op een mogelijk pestprobleem in hun groep of in andere groepen. Voor het signaleren van pesten maken we gebruik van het formulier incidentregistratie om de situatie concreet in kaart te brengen op het moment dat we het vermoeden hebben dat sprake is van een pestsituatie. (*bijlage 1*)

- Personeel en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen de normen van de school overschrijden.
- Ouders informeren de leerkracht, wanneer hun kind thuis vertelt over pesten in de klas. Zij nemen tegenover hun eigen kind stelling tegen het pesten.
- Medeleerlingen informeren een volwassene als zij het gevoel hebben dat sprake is van pesten zowel bij zichzelf als bij medeleerlingen.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- Iemand altijd een bijnaam geven, nooit bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamd leuke opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over kleding.
- Isoleren.
- Buiten school opwachten of achtervolgen.
- Bedreigen.
- Fysiek pijn doen: slaan, schoppen.
- Naar het huis van het slachtoffer gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer.
- .....

Signalen van een gepest kind kunnen o.a. zijn:

- Zij lijken vaak geen vrienden te hebben.
- Ze worden vaak als laatste of niet gekozen.
- Ze hebben geen zin om naar school te gaan.
- Ze proberen vaak dichtbij de leerkracht of pleinwacht te blijven.
- Ze vertonen gedrag dat op klikken kan lijken.
- Ze zijn angstig en onzeker.
- Zij zien er bang, niet gelukkig, neerslachtig en huilerig uit.
- Regelmatig afwezig: "schoolziek".
- De schoolresultaten verminderen.
- Ze vertonen volgzaam gedrag (worden daar vervolgens mee gepest).
- Proberen af te kopen met geld of snoep.
- Ze vertonen bangig of agressief gedrag.
- .....

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de anti-pestcoördinator en eventueel de directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het gaat om pesten ga dan verder met stap 2. Als het gaat om een voortslepende onopgeloste ruzie of conflict, maak dan (nogmaals) gebruik van de conflicthantering (*bijlage 3a*), vul nu ook het evaluatieformulier in en trek een conclusie (*bijlage 3b*).

Stap 2: Er wordt gepest dus: In gesprek met de betrokkenen.

Actie:

Hieronder de stappen bij de eerste signalen van pesten en/of een voortdurende ruzie:

- De leerkracht voert een gesprek met de betrokken partijen:
  - Je meldt dat je op de hoogte bent van de pestsignalen en vertelt dat je dit gaat proberen op te lossen en daarbij de hulp nodig hebt van alle betrokken partijen.
  - Je vertelt de betrokkenen de werkwijze die gehanteerd wordt op onze school.
  - Je vult samen met de betrokkenen 'het afsprakenformulier volgens de conflicthantering' in (*Hoofdstuk 3.5: Preventie – Conflicthantering*, zie ook *bijlage 3*). “
  - Je maakt een vervolgspraak. Tijdens deze vervolgspraak vul je samen het evaluatieformulier in en trekt een conclusie (*vervolg bijlage 3*).
- De leerkracht licht de ouders in van alle betrokken partijen: De ouders van de pester, de ouders van het gepeste kind en indien dit van belang is ook de ouders van de meelopers. Dit mag evt. telefonisch:
  - Je maakt concreet wat er gesignaleerd is en vertelt wat er al is gedaan in het voortraject om het op te lossen.
  - Je legt de vervolgprocedure uit.
  - Je maakt een afspraak om ouders van dit verloop op de hoogte te houden.
- De leerkracht brengt de collega's van het team (incl VSO-BSO, indien de betrokkenen daar samen zijn) op de hoogte van de pestsituatie.
- De leerkracht bewaart 'het afsprakenformulier' in de groepsmap. Een kopie hiervan gaat naar de directeur en de anti-pestcoördinator zodat zij hiervan op de hoogte zijn en adequaat hun hulp kunnen bieden als dat later nodig blijkt te zijn.
- De leerkracht houdt een logboekje bij met concrete signalen.
- De leerkracht houdt samen met de betrokkenen het afsprakenformulier actief: Vraag regelmatig hoe het gaat. Volg de kinderen, geef feedback, vertel wat je ziet, hou de afspraak levendig.

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen. Hij/zij is verantwoordelijk voor de afhandeling, verslaglegging (Parnassys) en terugkoppeling hiervan.
- De anti-pestcoördinator heeft in deze fase een signalerende, ondersteunende en adviserende rol naar de groepsleerkracht.
- Het team (incl. VSO-BSO) en de directeur hebben in deze fase een signalerende rol.

Duur van deze fase:

- Deze fase duurt maximaal 3 weken.

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de anti-pestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys met hierin de gedane acties en conclusie. (gebruik hiervoor: Evaluatieformulier bij de conflicthantering: bijlage 3b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie. (gebruik hiervoor: Evaluatieformulier bij de conflicthantering: bijlage 3b). Ga verder met stap 3.

Stap 3: Onderzoek naar het pestgedrag en aanpak en zorg.

Actie:

Het onderzoek:

Het is in deze fase van groot belang om op zoek te gaan naar de oorzaken van het pestgedrag. Vervolgens de juiste aanpak toe te passen.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.

Meer specifiek:

Oorzaken waarom de pester pest en hoe met deze pester om te gaan.

Pesten uit macht/voordeel:

Dit zijn vaak de populaire kinderen. In wezen zijn ze onzeker en halen hun zelfvertrouwen uit het durven uiltachen, uitschelden, buitensluiten enz. van andere kinderen. Hier is vaak een grote groep meelopers omheen te vinden die dit gedrag aanmoedigen en de pester alleen maar uitdagen tot meer van dit soort gedrag. Zij pesten om populairder te worden, machtiger te worden. Of zij laten anderen pesten om zelf buiten schot te blijven.

Aanpak pester:

- Deze kinderen moeten geen sociale vaardigheidstraining gaan doen: ze kunnen dit gebruiken in het pesten.
- Deze kinderen moeten geleerd worden hoe ze hun "leidersrol" positief kunnen gaan gebruiken. Laat ze meewerken aan het verbeteren van een negatieve naar een positieve sfeer. Spreek ze aan op hun kwaliteiten en inlevingsvermogen. (zie steungroepje).
- Hier is het van belang om ook de groep meelopers aan te spreken.

Aanpak gepeste:

- Vorm in overleg met de gepeste een steungroep. In dit groepje is het heel handig als in dit geval ook de pester zit, een paar meelopers en een paar buitenstaanders waar de gepeste zich prettig bij voelt. Doe dit vooral in overleg met de gepeste. Evt. kan de pester en meelopers in een later stadium aansluiten.

Pesten uit onzekerheid:

Dit zijn vaak de kinderen die een laag zelfbeeld hebben. Niet lekker in hun vel zitten. Ze zijn zelf erg kwetsbaar.

Aanpak pester:

- Deze pester stopt met pesten op het moment dat hij lekker in zijn vel zit. Het is daarom van belang om deze pester vooral positief te benaderen. Vertel wat je weet van het pesten. Vertel dat je wilt dat het stopt. Vertel dat je de gepeste gaat helpen en gaat zorgen dat deze weer met een goed gevoel naar school kan. Maar laat ook duidelijk weten dat je er voor de pester wilt zijn. Werk samen met ouders aan de onzekerheid. Beloon bij deze kinderen vooral het positieve gedrag.

Aanpak gepeste:

- Vorm in overleg met de gepeste een steungroep. Overleg met de gepeste wie hij/zij in dat groepje wil. Overleg met deze kinderen wat ze voor de gepeste zouden kunnen en willen betekenen. Leg het belang hiervan uit.

De 'combi-pester': De gepeste pester:

Deze kinderen zijn zeer kwetsbaar. Het zijn vaak kinderen die nergens sympathie vinden. Ze zijn of worden zelf gepest. Vaak zien ze geen andere weg dan dat af te reageren op een ander kind.

Aanpak pester:

- Deze kinderen hebben hulp nodig van een kindercoach.
- Deze pester heeft indien hij/zij dit zelf een prettig idee vindt zelf een steungroepje nodig. Overleg met de pester wie er in dit groepje zou moeten zitten en hoe deze kinderen kunnen helpen. Overleg met de kinderen van het steungroepje wat ze voor dit kind zouden kunnen en willen betekenen. Leg het belang hiervan uit.

Aanpak gepeste:

- Vorm in overleg met de gepeste een steungroep. De pester zelf moet in ieder geval in het begin van deze procedure niet in deze steungroep zitten. Overleg met de kinderen van het steungroepje wat ze voor de gepeste zouden kunnen en willen betekenen. Leg het belang hiervan uit.

De pester uit irritatie:

Vaak zit dit in de karakterstructuur van het kind. Het kind moet inzicht krijgen in zijn eigen functioneren zonder zijn eigen identiteit te verliezen.

Aanpak pester:

- Dit kind moet aangeleerd worden: vriendelijkheid leidt tot vriendelijkheid. Investeer hier tijd in!
- Ga in gesprek met de pester:
Wat kun je veranderen in je gedrag?
Waar heb je mijn hulp bij nodig?
Wat kun je zelf?
- In overleg met ouders evt. externe hulp inschakelen.

Aanpak gepeste:

- Vorm in overleg met de gepeste een steungroep. De pester zelf moet in ieder geval in het begin van deze procedure niet in deze steungroep zitten. Overleg met de kinderen van het steungroepje wat ze voor de gepeste zouden kunnen en willen betekenen. Leg het belang hiervan uit.

Pesten kan ontstaan uit onopgeloste conflicten.

Vul nogmaals het afsprakenformulier (*bijlage 3*) in maar nu eerst individueel, daarna nogmaals samen. Probeer tot een compromis te komen.

Oorzaken waarom de gepeste gepest wordt:

- De gepeste is in de groep waar hij/zij op dit moment zit te weinig weerbaar. Dit hoeft niet te zeggen dat het kind niet weerbaar is, maar in de huidige groep is hij/zij te weinig weerbaar. Vaak heeft hij/zij te weinig vrienden die hem/haar kunnen steunen.
- Ook karakter en thuissituatie of opvoeding kunnen een rol spelen.

Hoe hier mee om te gaan?:

- Benadruk dat de gepeste nooit schuldig is als het gepest wordt.
- Het is van groot belang dat het kind geholpen wordt in het zoeken naar een goede steungroep. Vraag het kind hiernaar: Wie wel en wie niet en waarom wel/niet?
- Een weerbaarheidstraining kan een waardevolle steun zijn voor het gepeste kind.

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen. Hij/zij is verantwoordelijk voor de afhandeling en terugkoppeling hiervan.
- De groepsleerkracht gaat in gesprek met de ouders. Vertel wat er gedaan is, wat de conclusie is en hoe nu verder. Vraag om samenwerking.
- De antipestcoördinator heeft in deze fase vooral een ondersteunende en adviserende rol. De rol van de antipestcoördinator wordt in deze fase in overleg met de groepsleerkracht bepaald.
- In deze fase kan besloten worden om ook al met stap 4 te starten. Hier kan de antipestcoördinator de groepsleerkracht op aan sturen.
- Het team en de directeur hebben in deze fase een signalerende en ondersteunende rol.

Belangrijke uitgangspunten vanaf deze fase:

- Een pittige groep hebben we samen: We maken samen school dus dragen we samen zorg voor alle kinderen op school!
- Werk samen met de groep kinderen en de ouders, vraag ze om hun hulp in deze fase.
- Je wilt dat er niet gepest wordt op school. Je wilt beide partijen helpen: Zoek uit waarom de pester pest en waarom de gepeste gepest wordt. Elk type heeft een andere aanpak nodig.

Duur van deze fase:

- Deze fase duurt maximaal vier weken.
- Als in deze fase het pesten heftiger wordt kan evt. al gestart worden met stap 4.

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de antipestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 4.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat de gepeste erge last blijft houden van het pestgedrag kan er voor gekozen worden om voor de gepeste alvast stap 6 in te zetten.

Stap 4: Signaleringssysteem intensiveren

Actie:

Het signaleringssysteem:

- Het team wordt in een mondeling overleg door de leerkracht van de betreffende groep op de hoogte gebracht van de stand van zaken in het pestprobleem. Er wordt gemeld wat er gedaan is en wat de vervolgpcedure is. De teamleden wordt gevraagd concrete gebeurtenissen te melden bij de betreffende groepsleerkracht.
- Alle ouders van de groep worden meteen hierna op de hoogte gebracht van het pestprobleem in de betreffende groep. Dit kan door een brief of door het organiseren van een avond. Er wordt gemeld wat er gedaan is en wat de vervolgpcedure is.
- Aan kinderen van de betreffende groep (-en) wordt gevraagd pesten aan te geven bij de groepsleerkracht, antipestcoördinator of een andere volwassene die het kind vertrouwt.
- De overblijfkrachten en pleinwachten wordt gevraagd pesten te melden mondeling bij de groepsleerkracht of antipestcoördinator of via een logboek in Parnassys.
- De groepsleerkracht voert een gesprek in de klas plus een groepsspel of activiteit waarin het pestprobleem wordt aangekaart.
- De groepsleerkracht houdt de steungroep 'levendig': Hoe loopt het, wat zijn de behoeftes van de gepeste en steungroepleden, waar lopen ze tegen aan, hoe kan het verbeteren. Noteer de afspraken en maak een vervolgafpraak.
- Voortgang met antipestcoördinator bespreken en vastleggen.

Niet vergeten in deze fase:

- De leerkracht voert regelmatig een gesprek met de gepeste over het welzijn van dit kind. Bespreek vooral ook de goede momenten om het beeld reëel te houden. De duur en frequentie van dit gesprek hangt af van de behoefte van de gepeste.
- Voer ook regelmatig een gesprek met de gepeste en de steungroep over gebeurtenissen die zowel positieve als negatieve invloed hebben (gehad). Bekijk steeds of het nog werkt en of het bijgestuurd moet worden.
- Hou ook de pester en de meelopers goed op de hoogte waar je mee bezig bent en waarom: Doel: het pesten moet stoppen.

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen in samenwerking met de antipestcoördinator en directeur. De taken in deze fase worden in onderling overleg verdeeld. De antipestcoördinator en directeur zijn in deze fase sturend.
- Het team heeft in deze fase een signalerende en ondersteunende rol.

Duur van deze fase:

- In de eerste twee weken, dagelijks een korte evaluatie, daarna wekelijks, totdat vier weken achter elkaar alles goed is gegaan.
- Daarna 1 x per maand tot drie maanden in de nieuwe groep (uiteraard met uitzondering van schoolverlaters). Nadruk tijdens de evaluatiegesprekken komt steeds meer te liggen op wat de factoren zijn, dat het (steeds) beter gaat.

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de antipestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 5.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat de gepeste erge last blijft houden van het pestgedrag kan er voor gekozen worden om voor de gepeste alvast stap 6 in te zetten.

Stap 5: Intensievere aanpak in de groep.

Actie:

Uitgangspunt:

- Als het pestprobleem niet stopt na deze eerste vier stappen moet er een intensievere aanpak worden ingezet, want niet alleen voor gepeste, maar ook voor de pester(-s) en meelopers is de situatie niet gezond. Het pesten moet stoppen.

De aanpak:

Opnieuw in gesprek met ouders:

- De ouders van pesters en meelopers worden opnieuw aangesproken op het gedrag van hun kind. Er wordt een intensievere samenwerking gevraagd. (zie verwachting ouders: Bijlage 3.)

Aanpak gepeste:

- Dagelijks een gesprek tussen gepeste en leerkracht over het welzijn van dit kind. Bespreek vooral ook de goede momenten om het beeld reëel te houden. De duur van dit gesprek hangt af van de behoefte van de gepeste.

Aanpak pester:

- In overleg met de antipestcoördinator wordt gekeken naar een vorm van bestraffen van het pestgedrag die effect zou kunnen hebben op het gedrag van de pester. Te denken valt aan iets onthouden wat de pester graag doet of een brief laten schrijven aan de gepeste die uiteraard vóór deze aan de gepeste wordt gegeven kritisch wordt gelezen door de leerkracht en evt. antipestcoördinator.
- Wekelijks een gesprek tussen pester en leerkracht over de goede momenten (band aanhalen/ verstevigen, vaak willen kinderen wel stoppen voor jou als leerkracht).

Aanpak meelopers:

- Voer regelmatig een gesprek met de meelopers. Bespreek hun rol en het effect hiervan op de gepeste. Maak afspraken en zorg dat er consequenties volgen op het ongewenste gedrag.

Aanpak groep:

- Groepsoefeningen doen om de groepsbinding te versterken (oefeningen van vertrouwen).

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen. Hij/zij is verantwoordelijk voor de afhandeling en terugkoppeling hiervan.
- De antipestcoördinator heeft in deze fase vooral een ondersteunende en adviserende rol. Hij/zij kan evt. ingezet worden om vorm te geven aan de gekozen aanpak. De rol van de antipestcoördinator wordt in deze fase in overleg met de groepsleerkracht bepaald.
- Het team en de directeur hebben in deze fase een signalerende en ondersteunende rol.

Duur van deze fase:

- In de eerste twee weken, dagelijks een korte evaluatie, daarna wekelijks, totdat vier weken achter elkaar alles goed is gegaan.
- Daarna 1 x per maand tot drie maanden in de nieuwe groep (uiteraard met uitzondering van schoolverlaters). Nadruk tijdens de evaluatiegesprekken komt steeds meer te liggen op wat de factoren zijn, dat het (steeds) beter gaat.

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de antipestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie(bijlage 3a/b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 6.

Stap 6: Intensievere zorg voor gepeste: oudergesprek en advies:

Actie:

- De groepsleerkracht gaat een oudergesprek aan met de ouders van de gepeste. Hier kan indien gewenst door leerkracht en/of ouders de antipest- en/of intern begeleider bij aanwezig zijn.
- Indien het gepeste kind niet durft op te komen voor zichzelf en/ of als het kind te weinig zelfvertrouwen (meer) heeft, groepscode niet doorziet, dan kan bij de ouder een buitenschoolse SEO-training (sociaal- emotionele ontwikkeling) of een buitenschoolse therapie worden aangekaart. Dit om het kind te leren vriendelijk-assertief voor zichzelf op te komen, groepscode te leren ontcijferen en toe te passen en zelfvertrouwen te herwinnen.

Uitgangspunt:

- Het kind kan door het pesten en/of karakter en/of opvoeding en/of traumatische ervaringen dusdanig beschadigd zijn dat intensievere hulp nodig is.

Uitleg van de ingrijpende vervolgstappen aan ouders en pester:

- De groepsleerkracht gaat een oudergesprek aan met de ouders van de pester. Hier kan indien gewenst door leerkracht en/of ouders de antipestcoördinator en/of de intern begeleider bij aanwezig zijn.
- Ouders en kind worden duidelijk gemaakt dat het pestgedrag nu gaat leiden tot time-out en als dat ook niet zal werken, dat de school dan tot schorsing zal overgaan. Dit gesprek wordt gevoerd door de groepsleerkracht, de directeur en evt. antipestcoördinator.
- Therapie aankaarten.
- De groepsleerkracht heeft dagelijks een gesprek met de pester: Hij/zij blijft hem of haar het gevoel geven dat de leerkracht de pester wil helpen om het ongewenste gedrag te veranderen. (band blijven aanhalen / verstevigen).

Wie doet wat:

- Deze stap maakt de groepsleerkracht van de betrokken kinderen. Hij/zij is verantwoordelijk voor de afhandeling en terugkoppeling hiervan.
- De antipestcoördinator heeft in deze fase vooral een ondersteunende en adviserende rol. Hij/zij kan evt. ingezet worden om vorm te geven aan de gekozen aanpak. De rol van de antipestcoördinator wordt in deze fase in overleg met de groepsleerkracht bepaald.
- Het team en de directeur hebben in deze fase een signalerende en ondersteunende rol.

Duur van deze fase:

- 1 tot 2 weken

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de antipestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 7.

Stap 7: Time-out

Actie:

- Overgaan tot tijdelijke overplaatsing (time-out) van de pester naar een andere klas om de eigen klas veiligheid te bieden zodat ze zich durven te uiten.
- Als de pester na de time-out weer in de klas terugkomt, eventueel niet in dezelfde pauze laten meespelen en indien nodig (bescherming gepeste) moet de leerling zich voor schooltijd eerder melden en mag hij/zij later pas weg. Het is niet erg om dit voor de pester zo gezellig mogelijk te maken, want dat voorkomt te veel wrokgevoelens en kan de band met de leerkracht verstevigen. Als pester aangeeft, dat dit niet meer nodig is, kan hem/ haar dit vertrouwen geschonken worden.

Wie doet wat:

- Het overgaan tot deze beslissing wordt bepaald door de directeur in overleg met de groepsleerkracht en antipestcoördinator.

Duur van deze fase:

- Deze time-out duurt zolang het voor alle partijen nodig is. Dit bepaalt de groepsleerkracht in overleg met de antipestcoördinator en directeur.

Conclusie en terugkoppeling:

- Aan het eind van deze stap overlegt de groepsleerkracht met de antipestcoördinator en evt. directeur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- Terugkoppeling wordt door de groepsleerkracht gedaan naar de melders en alle inmiddels betrokken partijen: pester, gepeste, ouders, collega's, melder.
- Als het probleem hiermee is opgelost volgens de conflicthebbers (let ook op lichaamstaal) zijn we klaar. Maak een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Blijf waakzaam en richt je op preventie.
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een korte heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 8.

Stap 8: Schorsing

Actie:

- De pester wordt geschorst van school
- De directeur voert het oudergesprek. Dit kan in overleg in het bijzijn van groepsleerkracht, antipestcoördinator en iemand van het bestuur.
- Tot schorsing van de pester kan worden overgegaan als het pesten, ondanks alle genomen stappen, niet stopt en/of de ouders zich onttrekken aan hun verantwoordelijkheid.
- Tevens moet dan overwogen worden een melding bij Veilig Thuis te doen.
- Denk aan overleg met bestuur en melding richting MR.
- De reden van schorsing bespreken met de groep. Opletten dat de groep niet de gepeste de schuld gaat geven.
- Als de pester na de schorsing weer in de klas terugkomt: niet in dezelfde pauze laten meespelen en indien nodig (bescherming gepeste) moet de leerling zich voor schooltijd eerder melden en mag hij/ zij later pas weg. Het is niet erg om dit voor de pester zo gezellig mogelijk te maken, want dat voorkomt te veel wrokgevoelens en kan de band met de leerkracht verstevigen. Als pester aangeeft, dat dit niet meer nodig is, kan hem/ haar dit vertrouwen geschonken worden. Hou dit zeker goed in de gaten!

Wie doet wat en hoe:

- De directeur neemt hiertoe de beslissing in overleg met groepsleerkracht, antipestcoördinator, bestuur, leerplichtambtenaar en inspectie. Zij volgt hierin de juiste juridische procedure beschreven in protocol leerplicht van de gemeente Overbetuwe (www.RBL.nl).

Duur van deze fase:

- De duur van de schorsing wordt vastgelegd in het oudergesprek.

Conclusie en terugkoppeling:

- In overleg met directeur, groepsleerkracht, antipestcoördinator wordt gekeken naar een respectvolle, passende manier om een terugkoppeling te doen aan de klas, de ouders van de gepeste en de ouders van de klas, het team en evt. andere betrokkenen.
- Aan het eind van deze stap overlegt de directeur met de antipestcoördinator en bestuur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- In overleg wordt afgesproken wie de registratie in Parnassys maakt, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b).
- De groepsleerkracht blijft waakzaam. Houd de sfeer in de groep goed in de gaten. Dit zijn indrukwekkende gebeurtenissen in een groep. Vraagt (externe) hulp indien nodig!
- Als aan het eind van deze stap blijkt dat het probleem niet is opgelost, het pestgedrag niet stopt, maak dan een heldere registratie in Parnassys, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b). Ga verder met stap 9.

Stap 9: Verwijdering van de school

Actie:

- De pester wordt verwijderd van school volgens de juiste juridische procedures.
- De directeur voert het oudergesprek. Dit kan in overleg in het bijzijn van groepsleerkracht, antipestcoördinator en iemand van het bestuur.

Wie doet wat:

- De directeur neemt hiertoe de beslissing en is verantwoordelijk voor de procedure.
- Er wordt een exitgesprek gevoerd tussen directeur en leerling met ouders. In overleg wordt besloten wie bij dit gesprek aanwezig zijn.

Conclusie en terugkoppeling:

- In overleg met directeur, groepsleerkracht, antipestcoördinator wordt gekeken naar een respectvolle, passende manier om een terugkoppeling te doen aan de klas, de ouders van de gepeste en de ouders van de klas, het team en evt. andere betrokkenen.
- Aan het eind van deze stap overlegt de directeur met de antipestcoördinator en bestuur of deze stap goed is doorlopen en of er een juiste conclusie is getrokken. Dit ter bescherming van alle betrokkenen en het delen van de verantwoordelijkheid.
- In overleg wordt afgesproken wie de registratie in Parnassys maakt, met hierin de gedane acties en conclusie (bijlage 3a/b).
- De groepsleerkracht blijft waakzaam: Hou de sfeer in de groep goed in de gaten: Dit zijn indrukwekkende gebeurtenissen in een groep. Vraag (externe) hulp indien nodig!

Afspraken rondom dit stappenplan:

Verslaglegging stappenplan: Uitleg voor teamleden:

Van dit stappenplan wordt van elke stap een digitaal verslag gemaakt door groepsleerkracht of antipestcoördinator of directeur.

Deze verslagen worden opgeslagen in Parnassys:

- Kies de leerling waarbij de aantekening gemaakt moet worden.
- Klik op: Documenten (meer).
- Klik op: Nieuwe notitie of open antipestbeleid logboek.
- Vermeld hier datum, aanwezig en kort verslag.
- Klik op opslaan
- Plaats ev.de (gescande) bijlagen bij: toevoegen bestand onder antipestbeleid.
- Zijn er meer leerlingen waar dit document bij hoort, dan kun je kopiëren en plakken.
- Zolang het over één en dezelfde pestsituatie gaat is het de bedoeling dat alle verslagen die bij dit incident horen in deze zelfde notitie(logboek) worden genoteerd. (logische volgorde: nieuwste bovenaan).
- Het noteren van relevante gegevens is noodzakelijk.
- Noteer ook de datum waarop het stappenplan kan worden afgesloten.

Nota bene:

- Op het moment dat het stappenplan in werking wordt gesteld worden de betreffende groepsleerkrachten, antipestcoördinator en directeur hiervan op de hoogte gebracht in het kader van verantwoordelijkheid delen.
- Indien de betrokken leerlingen gebruik maken van VSO of BSO worden deze medewerkers op de hoogte gebracht van de pestsituatie en zal ook hun medewerking worden gevraagd. Dit wordt gedaan door de groepsleerkracht en/of antipestcoördinator.
- Het kan zo zijn dat na het doorlopen van een aantal stappen het pesten stopt, maar dat na een aantal maanden het pesten weer van voor af aan begint. Er kan dan, in overleg met de antipestcoördinator, gekozen worden om de eerste stappen van het stappenplan over te slaan. Dit wordt meegedeeld aan de betrokken kinderen en ouders.
- Stap 6 'Intensievere zorg voor gepeste' is een stap die ten alle tijden gemaakt kan worden.
- De ernst van het incident kan dermate hoog zijn dat stap 5,6,7,8 of 9 eerder gemaakt dient te worden. Dit is een besluit dat gemaakt wordt door de directeur in samenspraak met de antipestcoördinator en betrokken groepsleerkrachten. Ouders mogen hiertoe een verzoek indienen bij de groepsleerkracht waarna het besproken zal worden door genoemde medewerkers van de school. Het besluit hiertoe wordt gemaakt door school.

5. Digitaal pesten

Het digitaal pesten gebeurt meestal in buitenschoolse situaties. Het digitaal pesten wat vanuit huis gebeurt, kan effect hebben op de sfeer in de groep en/of op de leerprestaties van de kinderen. Daarom is het ook een taak van school om hier aandacht aan te geven en samen met ouders te zorgen dat deze vorm van pesten zo snel mogelijk stopt.

Zoals al eerder vermeld mogen de kinderen op school niet ongevraagd op social media (YouTube, Instagram, enz.).

Wanneer er door kinderen of ouders wordt gemeld dat er sprake is van digitaal pesten worden de ouders van de pesters hiervan altijd op de hoogte gesteld.

Als de groep lijdt onder de sfeer die ontstaat door het digitale pesten worden de kinderen en ouders van deze groep verteld dat cyberpesten plaatsvindt.

Verder worden de stappen gevolgd zoals deze zijn opgenomen in het protocol.

Vormen van digitaal pesten zijn:

- (Anonieme) berichten sturen via sms, WhatsApp, mail, Facebook ed.
- Pestgedrag vertonen via een groepsapps op WhatsApp.
- Schelden, roddelen en bedreigen via computer of mobieltje.
- Ongevraagd ongewenste foto's van mobieltjes op internet plaatsen.
- Privé-gegevens op een site plaatsen.
- Wachtwoorden misbruiken.
- Haat-profielen aanmaken.
- .....

Tips voor leerlingen:

- Bewaar alles wat met pesten te maken heeft op je computer als bewijsmateriaal.
- Reageer niet op het cyberpesten. Ook niet gaan terugschelden.
- Blokkeer mensen die jou pesten op internet.
- Bij vervelende YouTube filmpjes lees de tips op de politie site
<https://www.vraaghetdepolitie.nl/>
Als je aangifte wilt doen, doe dan eerst aangifte, voordat je het filmpje door YouTube laat verwijderen (i.v.m. bewijsmateriaal).
- Meld (internet)pesten van medeleerlingen op school. Overleg met je ouders en school de te nemen stappen. Spreek af wie wat gaat doen en zet dit zwart op wit.

Tips voor ouders:

- Sommige kinderen vertellen niet dat ze gepest worden via internet, omdat ze bang zijn dat ze niet meer mogen internetten. Maak duidelijk, dat uw kind gewoon mag blijven internetten!
- Bewaar alles wat met pesten te maken heeft op je computer als bewijsmateriaal.
- Reageer niet op het cyberpesten. Ook niet gaan terugschelden.
- Blokkeer mensen die uw kind pesten op internet.
- Bij vervelende YouTube filmpjes lees de tips op de politie site:
<https://www.vraaghetdepolitie.nl/>
Als je aangifte wilt doen, doe dan eerst aangifte, voordat je het filmpje door YouTube laat verwijderen (i.v.m. bewijsmateriaal).
- Meld (internet)pesten van medeleerlingen op school. Overleg met school de te nemen stappen. Spreek af wie wat gaat doen en zet dit zwart op wit.

6. Begeleiding van alle betrokken partijen

In dit hoofdstuk staan de handelingen, stappen en afspraken beschreven die we toepassen tijdens de begeleiding van alle betrokken partijen in peestsituaties:

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Bied het kind een veilig gevoel: vraag het kind wat het daarvoor nodig heeft: wil het kind graag in de buurt zijn van een volwassene: zorg hiervoor. Zorg voor een steungroep: een groep leerlingen die bereid zijn de gepeste te helpen.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien, dat je op een andere manier kunt reageren. De leerling leren wat je beter kunt doen als je boos of verdrietig wordt.
- Laat zien hoe je je voelt: Je lichaamstaal moet kloppen met wat je als boodschap wilt laten zien: blijf niet lachen als je je rot voelt, zeg niet 'oké' als je het niet oké vindt.
- Zoeken naar en oefenen van een andere reactie, b.v. je niet afzonderen, stukje zelfspot: b.v.: "nee, klopt ik kan niet voetballen, maar ben wel super goed in zwemmen"
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest: Inzicht geven in gedrag pester.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Advies aan ouders: Het gepeste kind niet over beschermen b.v. naar school brengen of "ik zal het de pesters wel even gaan vertellen". Hiermee wordt het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie geplaatst, waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.
- In overleg met ouders: Inschakelen van externe deskundige hulp, b.v. sociale vaardigheidstrainingen, JGZ, huisarts, schoolmaatschappelijk werk.
- Advies aan ouders: Zoeken naar een sport of club, waar het kind kan ervaren, dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

Begeleiding van de pester

- Praten, zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten. Zoals: de baas willen zijn, onzekerheid, leidersrol in de groep, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, thuissituatie etc. (zie ook hoofdstuk 5).
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste. Inzicht geven in eigen gedrag.
- Lichaamstaal leren aflezen: Kijk hoe de ander zich voelt.
- Inlevingsvermogen vragen: Snap je waarom de ander zich zo voelt? Hoe zou jij je voelen als je in zijn/haar schoenen zou staan? Wat zou dat met jou doen?
- Excuses laten aanbieden.
- In laten zien welke sterke/leuke kanten de gepeste heeft: Inzicht geven in gedrag gepeste.
- Pesten is verboden in en om de school, wij houden ons aan deze regel, straffen als het kind wel pest, positieve aandacht als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school, elkaar informeren en overleggen.
- Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken naar een sport of club, waar het kind kan ervaren, dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen van externe deskundige hulp, b.v. sociale vaardigheidstrainingen, JGZ, huisarts, schoolmaatschappelijk werk.

Begeleiding van de groep

- Pesten in het algemeen bespreken in de groep: mogelijkheden om dit te voorkomen, te signaleren en te bestrijden.
- Uitleg geven in de groep over verschillen tussen plagen, pesten en ruzie.
- Aandacht besteden aan het groepsklimaat, activiteiten ter bevordering van een goed groepsklimaat ondernemen.
- Het pestprobleem aan de orde stellen in de groep en de groep betrekken bij het oplossen daarvan. Erkennen dat de groep hier last van heeft en alle kinderen verantwoordelijkheid geven bij het oplossen van de pestsituatie.
- De 'no blame'-aanpak toepassen (een steungroep formeren).
- Externe deskundige hulp inschakelen om het groepsklimaat te verbeteren bijv. vanuit het SWV PassendWijs.

Begeleiding van ouders: Adviezen

Ouders van gepeste kinderen

- a. Houd de communicatie met je kind open, blij in gesprek met je kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeer je contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kun je het beste direct met de leerkracht bespreken. Werk samen met school aan een plan van aanpak.
- d. Door positieve stimulering en positieve aandacht kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen.
- e. Het gepeste kind niet over beschermen b.v. naar school brengen of "ik zal het de pesters wel even gaan vertellen". Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.
- f. Geef zelf het goede voorbeeld.
- g. Geef je kind handreikingen hoe het anders met de situatie zou kunnen omgaan (denk bv aan de reclame van "Pietertje"; Calvé pindakaas).
- h. Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport in clubverband.
- i. Steun je kind in het idee, dat er een einde aan het pesten komt.
- j. Vraag ondersteuning van de schoolmaatschappelijk werker.

Ouders van pestende kinderen

- a. Neem het probleem van je kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: ieder kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak je kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan je kind.
- f. Geef zelf het goede voorbeeld.
- g. Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport in clubverband.
- h. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van je kind.
- i. Maak je kind duidelijk, dat je achter de beslissing van de school staat.
- j. Vraag ondersteuning van de schoolmaatschappelijk werker.

Advies voor alle andere betrokken ouders

- a. Neem de ouders van het gepeste kind en de pester serieus.
- b. Stimuleer je kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer je kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer je kind voor zichzelf op te komen.
- f. Leer je kind voor anderen op te komen.

7. Communicatie

Een goede samenwerking en communicatie tussen school en gezin is erg belangrijk. Je kunt hier dan ook een groot voordeel behalen. Geef ouders het gevoel dat ze nodig zijn om samen te werken aan een fijne sfeer op school om op deze manier pestgedrag geen kans te geven. Hieronder wordt beschreven wat ouders van de medewerkers van school kunnen verwachten en wat we als school van ouders en kinderen verwachten.

Wat mogen ouders en kinderen verwachten van de medewerkers op onze school?

- Zij mogen verwachten dat de medewerkers van de school respectvol omgaan met hun kind en met hun ouders.
- Zij mogen verwachten dat de medewerkers van de school onderling respectvol met elkaar omgaan. Zij zijn zich bewust van het gezegde: "Een goed voorbeeld doet goed volgen." Het voorbeeldgedrag van de schoolmedewerkers nodigt kinderen uit om over te stappen naar de wereld van wederzijds respect.
- Doet zich een probleem voor op school, dan mogen zij van de medewerkers verwachten dat zij daarmee oplossingsgericht aan de slag gaan. De medewerkers hebben de ouders nodig om tot een goede oplossing te komen, die goed is voor hun kind, maar ook voor de andere kinderen, hun ouders, de leerkracht, de school en de buurt.

Wat wordt er van de kinderen verwacht?

Wij verwachten van de kinderen dat zij eerst het conflict zelf proberen op te lossen.

Dit leren we ze op de volgende manier: Vraag kinderen te stoppen met dat gedrag waar je last van hebt. Dit kun je indien nodig versterken door lichaamstaal: laat ook duidelijk zien dat je er last van hebt (Blijf niet lachen als je je van binnen rot voelt!). Als kinderen vervelend doen blijf dan rustig en laat je niet op de kast jagen. Vraag indien nodig, hulp aan de leerkracht. Een belangrijke stelregel is, dat inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroepen brengen we de kinderen dit al bij door dit regelmatig terug te laten komen in kringgesprekken:

- "Je mag niet klikken, maar als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken. Je mag erop rekenen dat de leerkracht in actie zal komen."
- "Je mag niet klikken, maar als de regels die we met elkaar hebben afgesproken worden overtreden en je hebt daar last van of je ziet dat een ander daar last van heeft, heeft iedereen de plicht dit aan de leerkracht en/of ouders te melden."

Wat wordt er van de ouders verwacht?

Van de ouders wordt verwacht dat zij zich aan de volgende vuistregels houden:

- Samenwerken zonder bemoeienissen: school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg, dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is b.v. niet de bedoeling, dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen en daarmee het recht in eigen hand nemen.
- Spreek in het bijzijn van je kind positief over andermans kind en andermans opvoeding. Dat doet de school ook over u en uw kind.
- Spreek met respect over de leerkracht, dit doet de leerkracht ook over u en uw kind.
- Als u zich zorgen maakt om het welzijn van uw kind, of het welzijn van andermans kind, dan overlegt u met de betreffende groepsleerkracht, de vertrouwenspersoon, of directeur. Uitgangspunt daarbij is dat u in gesprek gaat met het doel een oplossing te zoeken die goed is voor u en uw kind, maar ook goed is voor de andere kinderen. De school is hierin uw medestander.

Wat wordt er van de antipestcoördinator verwacht?

De rol van de antipestcoördinator wordt op De Esdoorn als volgt omschreven:

- Fungeren als aanspreekpunt voor collega's.
- Belangenbehartiging in het kader van het antipestbeleid.
- Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.
- Coördinatie van anti-pestbeleid van de school.

8. Nuttige adressen

Externe vertrouwenspersoon van GGD Gelderland-Midden
Marijke van den Brink en Michelle Haagmans - 088-3555350

Algemeen

Sensor (voorheen: Federatie SOS Telefonische Hulpdiensten)

0900 - 07 67

www.sensor.nl

Bereikbaar: 7 dagen per week, 24 uur per dag (ook chatten).

Voor iedereen die ergens mee zit en erover wil praten.

Opvoeding en gedrag

Korrelatie

0900 - 1450

www.korrelatie.nl

Bereikbaar: maandag t/m vrijdag van 9 tot 18 uur.

De Stichting Korrelatie (voorheen de opvoedtelefoon) beantwoordt opvoedingsvragen, in samenwerking met Ouders Online. Chatten kan ook via www.korrelatie.nl.

Balans

0900 - 202 00 65

www.balansdigitaal.nl

Bereikbaar: op werkdagen van 9.30 tot 13.00 uur.

De vereniging Balans is gespecialiseerd in vragen over gedragsproblemen, leerproblemen en ontwikkelingsproblemen, zoals: ADHD, ADD, PDD-NOS en dyslexie.

De Kindertelefoon

0800 - 0432 (gratis).

<https://www.kindertelefoon.nl/8-12/>

Kinderen kunnen hier allerlei vragen stellen via de telefoon of chatten. De mensen van de kindertelefoon luisteren en stellen vragen en misschien kom je daardoor zelf wel tot een oplossing. Je belt anoniem maar als je wilt kan je jouw gegevens doorgeven.

<http://www.kindermishandeling.nl/pages/14tot18/endan/kindertelefoon.htm>

Als jij of iemand die je kent mishandeld wordt en daarover wil praten, dan kun je de Kindertelefoon bellen. Dat kan iedere dag van 14.00 tot 20.00 uur. Je hoeft je naam niet te noemen.

Opvoedinformatie

<https://www.opvoeden.nl/basisschoolkind/opvoeding-en-gedrag/lastig-gedrag/pesten/mijn-kind-woordt-gepest/>

Website met informatie over pesten.

Onderwijs en school

Pestweb

0800 - 282 82 80

www.pestweb.nl

Bereikbaar: zie openingstijden op de website.

De hulplijn van Pestweb kun je bellen voor informatie en hulp bij problemen met pesten op school.

Kindermishandeling en huiselijk geweld

Veilig thuis (voorheen AMK)

0800 – 20 00

[Geen algemene website beschikbaar. Allemaal versnipperd per gemeente]

Hulplijn voor het melden van kindermishandeling, seksueel misbruik en huiselijk geweld, én voor het inwinnen van advies.

Sexting, etc.

Helpwanted

020 - 261 52 75

helpwanted.nl

Zijn er naaktfoto's of seksueel getinte video's van je kind in omloop gekomen, en wil je weten hoe je die foto's weg kunt krijgen, en wat je verder kunt doen? Kijk dan eerst op de website van HelpWanted. Daar staan nuttige tips en instructies. Kom je er zo niet uit, of wil je aanvullend advies, dan kun je ze bellen.

9. Bijlagen

Bijlage 1 Incidentenregistratie

Bijlage 2 Formulier bij stap 1

Bijlage 3a Afsprakenformulier

Bijlage 3b Evaluatieformulier

<p>Incidentregistratie (Signaleringsfase)</p> <p>Te gebruiken voor het signaleren van pesten om de situatie concreet in kaart te brengen op het moment dat we het vermoeden hebben dat sprake is van een pestsituatie.</p> <p>Verslag gemaakt door.....Datum:.....</p> <p>Functie: .....Betreft groep:.....</p> <p>Melder (-s):.....</p>
<p>Wie waren erbij betrokken (pester(s), gepeste(n), andere kinderen)? Welke groep?</p>
<p>Geef een duidelijke concrete omschrijving van datgene wat is voorgevallen:</p>
<p>Genomen maatregelen:(Met de leerlingen zelf, is het besproken in de klas, is het besproken met of bekend bij de ouders van de betrokken leerlingen, gemaakte afspraken voor het vervolg enz.)</p>
<p>Reactie van het kind en evt. van de ouder(s):</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Evaluatie na 3 weken:
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Afgerond ☐ Start stappenplan antipestprotocol stap:.....
<ul style="list-style-type: none"> • Dit formulier opslaan in Parnassys: leerling – documenten (meer)- bijlagen – antipestbeleid • Kopie naar anti-pestcoördinator en directeur, 1 exemplaar in groepsmap

<p>Formulier bij Stap 1: Uitzoeken of er daadwerkelijk sprake is van pesten (Te gebruiken bij stap 1 van het antipestprotocol).</p>	
Verslag gemaakt door.....Datum:.....	
Functie: .....Betreft groep:.....	
Melder (-s):.....	
Betrokkenen (en rol)	
Wat is er gesignaleerd, wie waren erbij, wat deden zij en waar gebeurde het:	
<p>Onderbouwde conclusie aan de hand van hoofdstuk 2 begripsbepalingen: (markeer wat je gesignaleerd hebt)</p>	
<p>O Er is sprake van plagen want:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: de ene keer doet de een iets onaardigs, een volgende keer is het de ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Bovendien duurt het nooit heel erg lang. • Bij plagen is er sprake van losse op zichzelf staande incidenten. Een persoon zegt iets, een ander zegt iets terug en meestal is het dan afgelopen. Vaak is het een kwestie van elkaar voor de gek houden Het kan een steekspel met woorden zijn. • De machtsverhouding is gelijk. Plager en geplaagde hebben een gelijke of bijna gelijke macht. • De plager heeft niet de intentie om de geplaagde te beschadigen. • Bij plagen loopt een geplaagde geen blijvende psychische of fysieke schade op en is in staat om zich te verweren. 	
<p>O Er is sprake van ruzie of conflict want:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een ruzie is een conflict tussen mensen over een behoefte of over wat rechtvaardig is. • Bij ruzie gaat het om verschillende belangen. • Er is geen sprake van de intentie om iemand fysiek en/of mentaal te beschadigen. • Bij ruzie is er een duidelijke reden waardoor een conflict ontstaat en escaleert. • Er wordt geen aanleiding gezocht, er is een aanleiding. 	
<p>O Er is sprake van pesten want:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is pesten als het gaat om systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één of meerdere kinderen op één kind, dat niet in staat is zichzelf te verdedigen. • Bij pesten is de macht ongelijk verdeeld. • Pesten heeft negatieve gevolgen voor het slachtoffer. • De gepeste mag niet voor zichzelf opkomen en mag zich niet verweren. Doet hij dit wel, dan kan dit voor de pester een reden zijn om hem nog harder aan te pakken. • Pesten is een vorm van agressie. <p><u>Vormen van pesten zijn b.v.:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematisch buitengesloten worden • Systematisch negeren • Herhaaldelijk of voortdurend belachelijk maken • Herhaaldelijk of voortdurend uitlachen en schelden • Herhaaldelijk of voortdurend spullen afpakken of kapot maken • Herhaaldelijk of voortdurend achtervolgen en bedreigen • Herhaaldelijk of voortdurend slaan, schoppen, duwen en porren • Veelvuldig roddelen 	
<ul style="list-style-type: none"> • Dit formulier opslaan in Parnassys: leerling – documenten (meer)- bijlagen – antipestbeleid • Kopie naar anti-pestcoördinator en directeur, 1 exemplaar in groepsmap 	

Afsprakenformulier volgens de conflicthantering

(Te gebruiken bij stap 1, 2,3 van het antipestprotocol of incidenteel)
Indien mogelijk door leerlingen zelf in te vullen.

Verslag gemaakt door.....Datum:.....

Functie: .....Betreft groep:.....

Melder (-s):.....

Stappen van de conflicthantering:

1. Wat is er gebeurd, volgens beide kinderen (verhaal laten doen).
2. Welk gevoel leverde dat bij beiden op.
3. Begrip vragen van de ander: "Zie je hoe hij/zij zich voelt? Snap je dat hij/zij zich nu zo voelt?"
4. Wat is de behoefte nu (voor beide kinderen): "Wat zou je nu willen?"
5. Afspraken maken om nieuwe ruzies te voorkomen die voor beiden zinvol en aanvaardbaar zijn met evt. daarop een belonings- en sanctiesysteem te zetten.
6. Evaluatiemomenten afspreken.

Belonings- en sanctiesysteem, incl, evaluatiemoment is in ieder geval noodzakelijk als het gaat om een herhaling van het conflict!

Het formulier:

- Beantwoord vraag 1 t/m 4 individueel, maar bespreek dit wel goed samen.
- Ga samen verder vanaf vraag 5: Vul dit dus samen in vanaf het moment dat je het eens bent met het antwoord.

1. Wat is er gebeurd volgens jou? Wat is er aan de hand?

2a. Hoe voel(-de) jij je? (boos, verdrietig, teleurgesteld, bang, anders nl)

2b. Hoe voelde de ander zich? (wat zei de ander erover, of wat zag je aan de ander)?

3. Snap je dat de ander zich zo voelt? Vertel waarom je het snapt:

4. Wat zou je nu willen?

5a. Wat spreken we daarvoor af? (schrijf samen één conclusie)

5b. Wat doen we als iemand zich niet aan de afspraak houdt?

5c. Wat doen we als het goed is gegaan?

6. Wanneer komen we hierop terug?

Handtekeningen ouders:

Handtekeningen school:

- Dit formulier opslaan in Parnassys: leerling – documenten (meer)- bijlagen – antipestbeleid
- Kopie naar anti-pestcoördinator en directeur, 1 exemplaar in groepsmap

<u>Evaluatieformulier bij de conflicthantering</u>	
Verslag gemaakt door.....Datum:..... Functie: .....Betreft groep:..... Melder (-s):.....	
1. Hebben we ons aan de afspraak gehouden? (alle partijen schrijven een antwoord)	
2. Actie: Wat zouden we doen als iemand zich niet aan de afspraak zou houden? Wat zouden we doen als het goed zou gaan? (Vul samen met begeleider in)	
3. Conclusie: ☐ Het probleem is opgelost (let ook op lichaamstaal) ☐ Het probleem is niet opgelost: Ga naar stap 1 van het antipestprotocol. ☐ Er is sprake van pesten (vul bijlage 2 in, voeg toe aan dit document): naar stap 3 ☐ Anders:	
Handtekeningen ouders:	Handtekeningen school:
<ul style="list-style-type: none"> • Dit formulier opslaan in Parnassys: leerling – documenten (meer)- bijlagen – antipestbeleid • Kopie naar anti-pestcoördinator en directeur, 1 exemplaar in groepsmap 	

Bijlage 4 Evaluatieformulier bij de conflicthantering